

Expo nodigt uit tot nader onderzoek naar leven en werk van Jan Roëde

Honderd jaar geleden werd de kunstenaar Jan Roëde geboren, die vanaf zijn kleutertijd tot zijn dood in 2007 in Den Haag woonde en daar een belangrijke rol speelde in het culturele leven.

Zijn archief wordt bewaard bij het RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis. Dat archief is sinds kort ontsloten, wat een mooie aanleiding is voor het RKD om een kleine tentoonstelling aan Roëde te wijden.

Door Sjoerd van Faassen

Jan Roëde was aanvankelijk werkzaam als graficus en illustrator. In 1918 belandde hij in Den Haag. Hij kreeg een opleiding als tekenleraar en volgde later een reclameopleiding aan de Haagse Academie van Beeldende Kunsten, waar hij les kreeg van grootheden als Gerrit Kijlstra en Paul Schuitema.

In 1941 koos Roëde voor het vrije kunstenaarsbestaan. John Sillevius, die enkele jaren geleden in de reeks 'Haags Palet' een deeltje aan Roëde wijdde, schrijft dat hij les kreeg in de basistechniek van het schilderen van zijn stadgenoot Willem Hussem. Kort na de oorlog maakte Roëde zijn debuut als schilder op een tentoonstelling bij de Haagse kunsthandel Liernur.

Hij vertrok in de winter van 1946/47 naar Parijs. Zijn Franse galerie betaalde voor hem een verblijf in het Zuid-Franse Coullioure, vlak boven de Frans-Spaanse grens. In dat plaatsje hadden begin van de twintigste eeuw Matisse en andere fauvisten hun kleurexplosies bedacht, waarvan de invloed op Roëdes schilderwerk onmiskenbaar is.

Jan Roëde in zijn atelier. ▶ Foto: Cor van Wanrooy, archief RKD

Toen Jan Roëde terug was in Nederland, ontwikkelde zijn carrière zich voorspoedig, zij het dat hij niet vooraan in de publieke belangstel-

ling stond, mede omdat hij zich niet voegde bij de beeldbepalende schildersbent CoBrA. Een gestage stroom tentoonstellingen zorgde ervoor de

belangstelling voor zijn werk levend te houden. Hij bewoog zich voornamelijk binnen het vertrouwde Haagse milieu, met lidmaatschap-

pen van Haagse Kunstkring, Pulchri en De Posthoorn-groep en zijn streven, begin jaren zeventig, naar een Culturele Raad in Den Haag. Max Nord, die op dat moment bij de uitgever A.A.M. Stols werkte, omschreef in 1941 het werk van de wat eenzellige Roëde als 'een dertel scheepje met accommodatie voor één'. Via het fonds van Stols kon een breed publiek kennismaken met het werk van Roëde door de boekomslagen die hij voor die uitgeverij maakte. Zijn iconische omslag voor 'Atonaal' (de beroemde, door Simon Vinkenoog samengestelde bloemlezing uit de poëzie van de Vijftigers uit 1951) is daarvan een goed voorbeeld. Opvallend is dat hij – anders dan bijvoorbeeld Hermanus Berserik – geen enkele omslag voor de befaamde Ooievaar-reeks van Bert Bakker (die andere Haagse uitgeeftycoon), maakte; diens luidruchtige en door alcoholische dampen omringde verschijning past waarschijnlijk slecht bij de ingetogen Roëde. In veel aspecten van Roëdes leven geeft zijn archief een aardig inzicht. De tentoonstelling laat drukwerk, knipsels, schetsboekjes, affiches, foto's en kostuumontwerpen voor onder meer de Haagse Comedie zien. Het is te hopen dat deze tentoonstelling uitnodigt tot nader onderzoek naar Roëdes werk en leven.

De tentoonstelling 'Jan Roëde' is tot en met december te zien in de hal van het RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis, Prins Willem Alexanderhof 5, 070-3339777, maandag tot en met vrijdag 10 tot 17 uur, www.rkd.nl. In december verschijnt een nieuwe aflevering van het 'RKD Bulletin' met een artikel 'Karin van der Kooij over Roëde en zijn archief'.